

Bestuurders Zaanstreek-Waterland vergroten inzicht Omgevingswet

Hoe zorg je ervoor dat participatie en samenwerking in een vroegtijdig stadium tot stand komt onder de Omgevingswet? Wat betekent 'ja-denken' en hoeveel bestuurlijke moed is er nodig onder de nieuwe wet? Tijdens de derde Bestuurderstafel Omgevingswet op 9 september 2016 op het Hembrug-terrein in Zaandam zijn de bestuurders van de regio Zaanstreek – Waterland – Amsterdam goed op dreef.

Vooraf met elkaar en andere partijen in gesprek gaan, je in elkaar verdiepen in plaats van de confrontatie opzoeken, en meer 'gezamenlijk mogelijk maken' in plaats van 'enkel vergunningen verlenen en handhaven'. Dit zijn enkele conclusies waarover de bestuurders van de Noord-Hollandse regio het eens zijn met elkaar. Er zijn ook vragen: Wie betrek je bij het participatieproces en op welk niveau? Hoe schud je de soms vastzittende beeldvorming over elkaar los? En hoe zorg je ervoor dat ook de gemeenteraad blij is met het proces? Maar ook: hoe verloopt de bestuurlijke afweging in grensgebieden als het bijvoorbeeld gaat om grensoverschrijdende thema's als luchtkwaliteit?

Ja-denken

De bestuurderstafel is een initiatief van de gemeente Zaanstad en de provincie Noord-Holland in samenwerking met het programma 'Aan de slag met de Omgevingswet'. Zo'n dertig bestuurders zijn aanwezig. Spreekstalmeester Gerd de Kruif van de programmaraad Aan de Slag met de Omgevingswet roept de aanwezigen in een korte introductie op 'vooral druistig en met energie de tafelgesprekken in te gaan'. Daarna geven Joke Geldhof, gedeputeerde van de provincie Noord-Holland, en Dennis Straat, wethouder in Zaandam, respectievelijk gastvrouw en -heer van de middag de aftrap. En waar Geldhof pleit voor 'ja-denken' in plaats van nee-denken en 'mee' te denken en nieuwsgierig te zijn met en naar elkaar, wijst Straat de aanwezigen erop dat 'we het met elkaar moeten doen in de keten, ook samen de grenzen moeten opzoeken en vooral praktisch aan de slag moeten gaan in plaats van in de theorie blijven zitten'. Beiden zien grote uitdagingen in de nieuwe wet en wijzen de bestuurders op het belang van zo'n bestuurderstafel. Geldhof: 'Onze inzet voor vandaag is om gezamenlijk betekenis te geven aan de Omgevingswet. Van de wet kunnen we immers alleen een succes maken als we het samen doen.'

Afwegingsruimte en participatie

Daarna volgen de tafelgesprekken onder het genot van een verzorgde lunch. Binnen twee uur komen vier thema's aan de orde op de warme nazomerdag waarin bestuurders worden uitgedaagd de grenzen af te tasten zonder oververhit te raken, openhartig twijfels te uiten en spanningsvelden te duiden. De stemming zit er vanaf het begin goed in. Bij het thema 'Bestuurlijke afwegingsruimte en participatie' worden vragen opgeworpen als: waar zit de bestuurlijke afwegingsruimte, waarom kies je ervoor, wat zijn de consequenties en hoe verhoudt zich dat tot participatie? De Omgevingswet helpt bestuurders de ruimte beter en slimmer te organiseren. Daarover zijn de bestuurders het eens, maar wat doe je met spanningsvelden, bijvoorbeeld tussen wonen en werken? Hoe betrek je ook de niet-mondige burger bij het proces en hoe houd je de betrokkenheid vast? Een bestuurder geeft te kennen dat burgers bang zijn dat de toegenomen vrijheid ten koste gaat van hun rechtszekerheid. De gespreksdeelnemers tasten tal van grenzen

af. Open en eerlijk met elkaar blijven communiceren, is nodig onder de nieuwe wet, concluderen de bestuurders. Niet alleen onderling, maar ook met externe partijen. 'Overtuig met een eerlijk verhaal.' Ook onderstrepen ze volmondig dat de Omgevingswet een totaal andere opstelling vergt van het bestuurlijk apparaat dan tot nu toe het geval is. Termen als bestuurlijke moed, lef hebben en out-of-the-box durven denken, vallen die middag veelvuldig.

Onderling vertrouwen

Bij het thema 'Vertrouwen en samenwerken in de keten' komen zaken aan de orde als de noodzaak je in elkaar te verdiepen, goed naar elkaar te luisteren en de samenwerking op te zoeken in plaats van de confrontatie. Ook blijkt er veel vastzittende beeldvorming te bestaan. 'Het is goed om dat op te schudden.' Onderling vertrouwen blijkt een vereiste onder de nieuwe wet, van bijvoorbeeld gemeenten naar provincie en burgers, en van burgers naar gemeenten en bedrijven. Een bestuurder formuleert het zo: 'We regelen geen zaken om belanghebbenden dwars te zitten.'

Milieugebruiksruimte

Bij de gesprekstafel 'Milieugebruiksruimte' komt de vraag 'Is iemand bang dat 'ie tekort komt?' 'De economie wint het altijd van de gezondheid, en woningbouw van het bedrijfsleven', reageren bestuurders. 'Het wordt dus ingewikkeld om dat goed te doen.' De gespreksdeelnemers zijn het erover eens dat het tijd nodig heeft aan de voorkant alles goed te regelen, zodat het proces uiteindelijk sneller en beter gaat. Maar wat verandert er nu eigenlijk in het besluitvormingsproces onder de nieuwe wet? 'Beslissingen worden vaak al vóór de besluiten in de gemeenteraad genomen: het spel dat vooraf plaatsvindt wordt dus steeds belangrijker.' En hoe overleg je met elkaar? 'Het is essentieel dat je open bent naar elkaar en alles ter discussie kunt stellen.' En wint eigenbelang het altijd van het 'hogere belang'? Daarover bestaan twijfels. Is de burger bijvoorbeeld wel in staat het 'hogere belang' te zien?

Bestuurlijke rol

Ten slotte buigen bestuurders zich over het thema 'Bestuurlijke ambitie en rol bij invoering Omgevingswet'. Aan deze tafel spreken de gespreksdeelnemers over de nieuwe manier van (samen)werken waar het in de Omgevingswet om draait: welke rol kun je daarin als bestuurder spelen, wat vraagt dat van bestuurders en hoe geef je daaraan op een goede manier invulling? Minder regels vastleggen, minder zekerheid ontnemen aan die regels en veel meer met elkaar in gesprek gaan, is de conclusie. De gespreksdeelnemers aan deze tafel concluderen dat 'dat nodig, maar niet altijd makkelijk is'. Erover met elkaar in gesprek blijven, helpt, is een van de conclusies. En goed nadenken wie je aan de onderhandelingstafel uitnodigt en in welke rol.

Inspirerende middag

De middag verloopt in recordtempo en de betrokkenheid bij de thema's is groot. Duidelijk is dat er al langer een beweging gaande is van meer interdisciplinair overleg en burgerparticipatie. 'We komen elkaar nu overal tegen.' Helder is ook dat de Omgevingswet veel vraagt van bestuurders. Een bestuurder formuleert het zo: 'Dit vergt moed.' De gesprekken aan de tafels verlopen zo geanimeerd dat het nog volop gonst in de ruimte op het moment dat er wordt afgerond. Wethouder Straat spreekt van een 'inspirerende middag'. 'Ik hoop oprecht dat we er ook na deze middag samen voor gaan.' Vermoedelijk in het najaar volgt een 'high teaparty', waar met dezelfde genodigden en thema's een verdiepingsslag wordt gemaakt om de Omgevingswet handen en voeten te geven.